

Werken op een plantage

1

Een **plantage** is een groot landbouwbedrijf in de **tropen**. Er wordt meestal maar één **gewas** verbouwd. Zo heb je bananen-, cacao- en theeplantages. Op een plantage worden **bestrijdingsmiddelen** gebruikt. Deze zijn vaak giftig voor de **arbeiders** die er werken.

De **producten** van een plantage zijn bedoeld voor de **export**. Veel plantages zijn eigendom van een **multinational**. Zo heet een bedrijf met kantoren en fabrieken in meerdere landen. Multinationals kopen en verkopen hun producten over de hele wereld.

Grote en kleine boeren

2

Iemand die veel land heeft, noem je een **grootgrondbezitter**. Dat is meestal een rijke boer die **handelsgewassen** verbouwt voor de export. Een grootgrondbezitter heeft **arbeiders** in dienst op zijn plantage. Kleine boeren hebben een klein stukje land waarop ze alleen **voedselgewassen** verbouwen. Dat zijn gewassen die ze zelf opeten. Zulke boeren noem je **zelfvoorzienend**. Wat ze aan voedselgewassen overhouden, verkopen ze op de plaatselijke **markt**. Enkele **organisaties** proberen kleine boeren te helpen door een eerlijke prijs voor hun producten te geven. Dat heet **Fair Trade**: eerlijke handel.

Zorgen voor morgen

3

Voor de aanleg van plantages wordt regenwoud gekapt en op de plantages zelf worden veel **kunstmest** en **bestrijdingsmiddelen** gebruikt. Deze manier van landbouw leidt tot **vervuiling** van het **milieu**, **uitputting** van de bodem en **erosie**. Uitputting van de bodem wordt **roofbouw** genoemd. Bij **duurzame landbouw** gaan boeren zorgvuldiger om met de bodem. Ze wisselen gewassen af, gebruiken gewone mest en geen bestrijdingsmiddelen. Daardoor is deze grond in de toekomst ook nog geschikt voor landbouw en hoeft er geen nieuw bos te worden gekapt. Door het **ecotoerisme** wordt het regenwoud beschermd.

4 Samenvatting

New York

1

New York is de grootste stad van de Verenigde Staten. Hij werd gesticht door de Nederlanders, die er de naam Nieuw Amsterdam aan gaven. Toen was het gebied een **natuurlandschap**. Door de mensen is het veranderd in een **cultuurlandschap**. Het eiland **Manhattan** is het **centrum** van New York. Het is ook het **zaken-centrum**. In de vele **wolkenkrabbers** zitten kantoren van grote bedrijven, zoals **multinationals**. Bedrijven zijn daar goed **bereikbaar**. Rond Manhattan liggen uitgestrekte **woonwijken**. New York is een **dichtbevolkte** stad.

Graanschuur van de wereld

2

In het midden van de Verenigde Staten liggen grote **vlakten**, de Great Plains. Ze zijn dunbevolkt. Vroeger waren het **prairies**, maar nu is het landbouwgrond. Het vlakke land wordt met grote landbouwmachines bewerkt. **Loonwerkers** trekken met hun **combines** van boerderij naar boerderij om de oogst binnen te halen. De landbouwbedrijven hebben enorm uitgestrekte stukken grond. Boeren kopen gezamenlijk grote hoeveelheden **kunstmest** en **bestrijdingsmiddelen** in. Op de vlakten wordt veel **tarwe**, **maïs** en **soja** verbouwd. Maïs en soja worden vooral als **veevoer** gebruikt.

Het droge westen

3

De bergen langs de westkust van de Verenigde Staten houden vochtige lucht tegen die van de oceaan komt. Als de lucht over de bergen trekt, valt het vocht als regen omlaag. Daardoor liggen er achter de bergen droge **woestijnen** en **steppen**. Landbouw is hier lastig. Boeren sproeien het water uit de rivieren over hun land. Dat heet **irrigatie**. Veeboeren laten hun koeien op grote stukken land grazen, omdat er weinig gras groeit. Dat heet **extensieve veeteelt**. In Nederland heb je **intensieve veeteelt**: veel koeien op een klein stuk land. In de droge gebieden in het westen van Amerika liggen bijzondere natuurgebieden die jaarlijks miljoenen toeristen trekken. Er zijn ook veel **indianenreservaten**.

Werken op een plantage

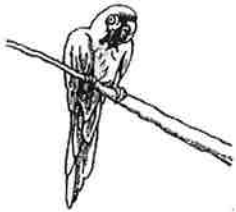
1

Moeras

Een heel nat gebied met veel planten.

Papegaai

Grote kleurige vogel.

Nevelig

Mistig.

Pijlgifkikker

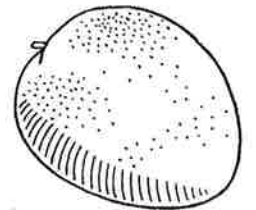
Een kikker waarmee indianen giftige pijlen maken.

Rijperij

Een gebouw waar bananen geel worden.

Mango

Een tropische vrucht.

Grote en kleine boeren

2

Kweken

Planten laten groeien.

Multinational

Een groot bedrijf met kantoren in veel landen.

Belasting

Geld dat je aan de regering betaalt.

Transport

Het vervoer.

Kunstmest

Voeding voor planten, door mensen gemaakt.

Zorgen voor morgen

3

Chemisch

Dit zeg je van sommige stoffen die door fabrieken worden gemaakt.

Ontbossing

Het kappen van bossen.

Erosie

Het wegspoelen van grond.

Kaaiman

Een soort krokodil.

Gids

Iemand die je rondleidt en informatie geeft over een gebied.

Eet jij het regenwoud op?

4

Kaalgekapt

Een gebied waar alle bomen gekapt zijn.

Hectare

Een gebied van 100 meter lang en 100 meter breed.

Importeren

Iets invoeren uit een ander land.

New York

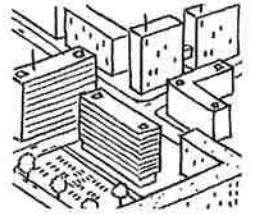
1

Beurs

Een gebouw waar mensen handelen in geld.

Zakencentrum

Een plaats waar veel bedrijven kantoren hebben.

Arriveren

Ergens aankomen.

Joggen

Hardlopen.

Werkgelegenheid

Hoeveel werk er is.

Indianen

De eerste bewoners van Amerika.

Vierkante kilometer

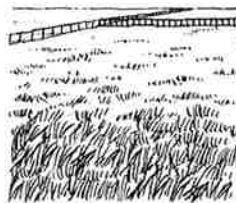
Een gebied van 1 kilometer lang en 1 kilometer breed.

Graanschuur van de wereld

2

Prairie

Een grote vlakte waar alleen gras groeit.

Loonbedrijf

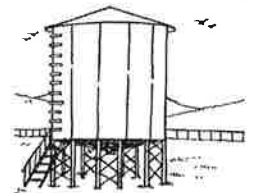
Een bedrijf dat machines en arbeiders verhuurt.

Bizon

Een bruin soort koe.

Silo

Een opslagplaats voor graan.

Dorsen

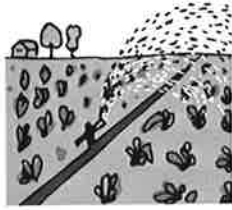
Korrels uit het graan halen.

Het droge westen

3

Sproei-installatie

Een apparaat dat water over het land spuit.

Mijnbouw

Waardevolle stoffen uit de bodem halen.

Delfstof

Iets wat je uit de bodem haalt. Bijvoorbeeld goud, zilver, steenkool.

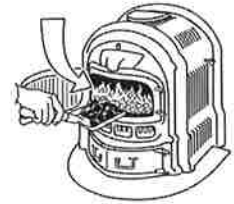

Ijzererts

Een stuk steen waar ijzer in zit.

Steenkool

Een zwarte steen die goed brandt.

Reservaat

Een stuk land, speciaal voor een bepaalde groep mensen, zoals de indianen.

Een meer verdwijnt

4

Irrigatie

Water naar akkers brengen.

Waterpeil

De hoogte van het water.

Producteren

Producten maken.

Uitmonden

In een meer of zee uitkomen.